

Vērtības cilvēka dzīvē. Pētniecība. Praktiskais pielietojums profesionālajā darbībā.

Sintija Vaska

Bc.psych.

Pētnieciskās intereses

- Petroviča, S. (2016). **Vērtību saistība ar izdegšanu palīdzošo profesiju pārstāvjiem**, 6th International interdisciplinary scientific conference: SOCIETY. HEALTH. WELFARE. Living in the World of Diversity: *Social Transformations, Innovations, Solutions*.
- Petroviča, S. (2017). **Personības iezīmju un vērtību profils praktizējošiem psihologiem**, Veselības psiholoģijas un pedagogijas katedras konference: Veselība un personības attīstība.
- Petroviča, S. (2017). **Vērtību sistēmas raksturojumu saistība ar patoloģiskajām personības iezīmēm psihologiem**, Bakalaura darbs.

Vērtību teorijas

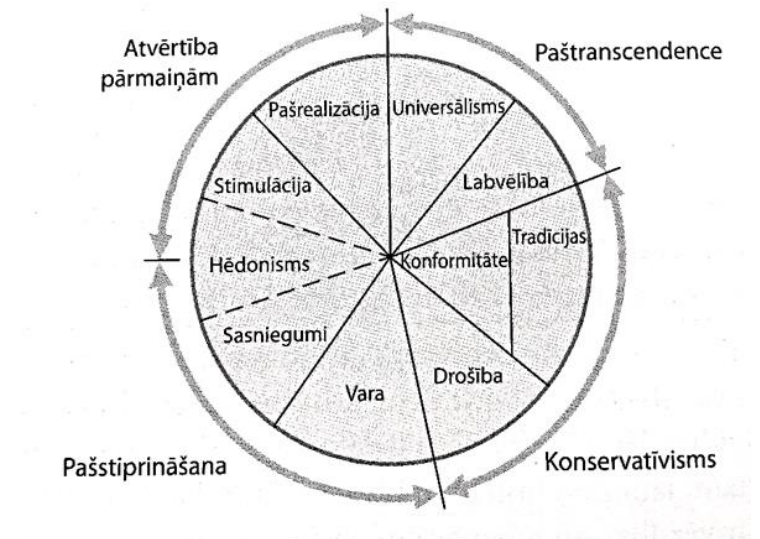
- Vārds «vērtība» no grieķu «*telos*»
- Viens no pirmajiem vērtības aprakstīja vācu filozofs Eduards Šprangers (*Eduard Spranger*).
- Mūsdienās vērtību pētījumos dominējošas – Šaloma Švarca (*Shalom Schwartz*) un Milтона Rokīča (*Milton Rokeach*) vērtību teorijas.
- Atšķirīgu redzējumu vērtību teorijas ietvaros apraksta – Jeļena Fantalova (*Борисовна Елена Фанталова*).

Vērtības

pēc Š.Švarca

- Vērtības ir uzskati, kam piemīt ietekme uz indivīdu.
 - Vērtības attiecas uz vēlamajiem mērķiem.
 - Vērtības kalpo kā standarti vai kritēriji.
 - Vērtības savā starpā ir sakārtotas prioritāti.
 - Vērtību mijiedarbība veido indivīda rīcību.
- (Schwartz, 1992, 2006, kā minēts Schwartz, 2012).

Vērtības

pēc M.Rokīča

■ Terminālās vērtības (*terminal values*)

- Eksistences gala stāvoklis jeb «ko es gribu sasniegt?»;
- Mērķi un indivīda dzīves pārlicība, ko indivīds tiecas sasniegt savas dzīves laikā.

■ Instrumentālās vērtības (*instrumental values*)

- Uzvedības veidi;
 - Principi vai uzskati, ar kuriem tiek sasniegti indivīda vēlamie dzīves mērķi
- (Rokeach, 1973, Gintere, 2015).

Terminālās vērtības	Instrumentālās vērtības
Aizraujoša dzīve	Atbildība
Bauda	Drosme
Brīvība	Dzīvesprieks
Gudrība	Godīgums
Ģimenes drošība	Godkāre
Iekšējā harmonija	Intelekts
Komfortabla dzīve	Izpalīdzīgums
Laime	Iztēle
Miers pasaulē	Loģika
Nobriedusi mīlestība	Mīlestība
Panākumi	Neatkarība
Pašcieņa	Paklausība
Patiesa draudzība	Paškontrolē
Pestīšana	Piedošana
Skaistums pasaulē	Pieklājība
Sociālā atzinība	Spējas
Valsts drošība	Tīrība
Vienlīdzība	Uzskatu plašums

Vērtības

pēc J.Fantalovas

- Terminālās vērtības (*terminal values*) - vispārēji uzskati, eksistences mērķi, pēc kā indivīds savas dzīves laikā tiecas (*Rokeach, 1973*).

Vērtības, kas ir tiešā veidā indivīdam pieejamas, saistītas ar konkrētu, viegli sasniedzamu mērķu īstenošanu (*Фанталова, 2011*)

Sasniedzamās

Vērtības

Nozīmīgās

Galvenās dzīves vērtības, kas ietver personisko jēgu, tālākos dzīves mērķus, uz kuriem indivīds tiecas (*Фанталова, 2011*)

Vērtības

pēc J.Fantalovas

lekšējais konflikts (IK): $N \uparrow S \downarrow$

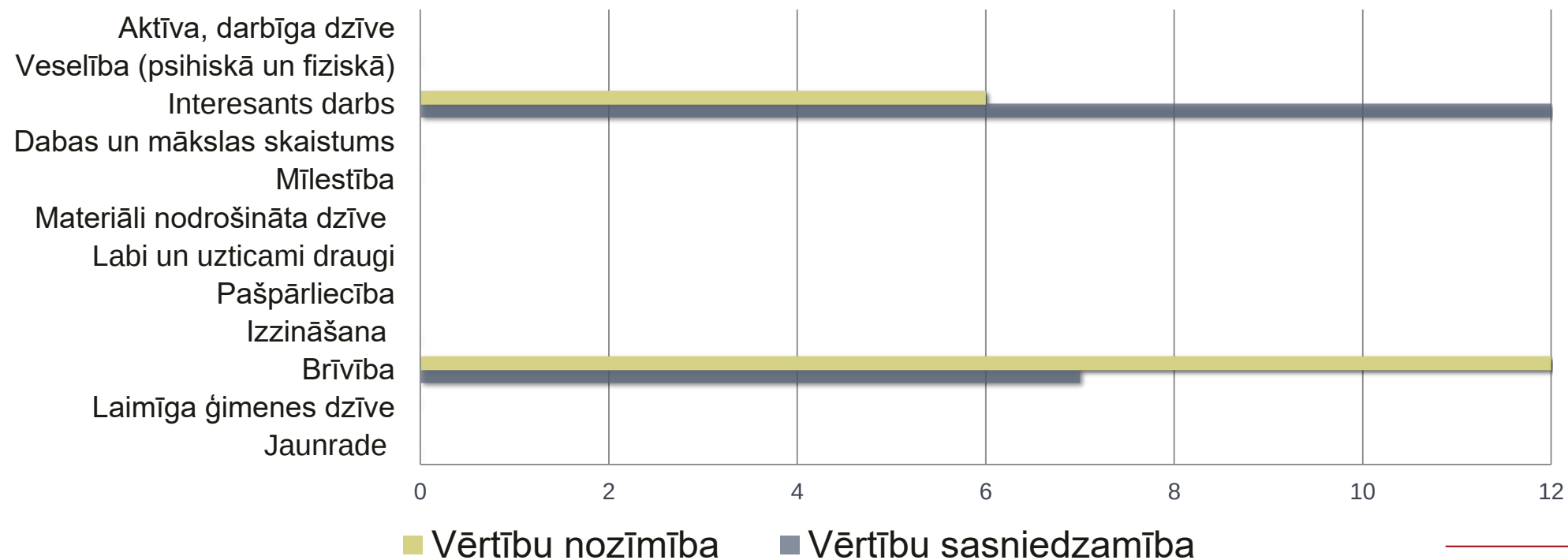
lekšējais vakuums (IV): $N \downarrow S \uparrow$

Neitrālā zona (NZ): $N \approx S$ vai $N = S$

Grupu darbs

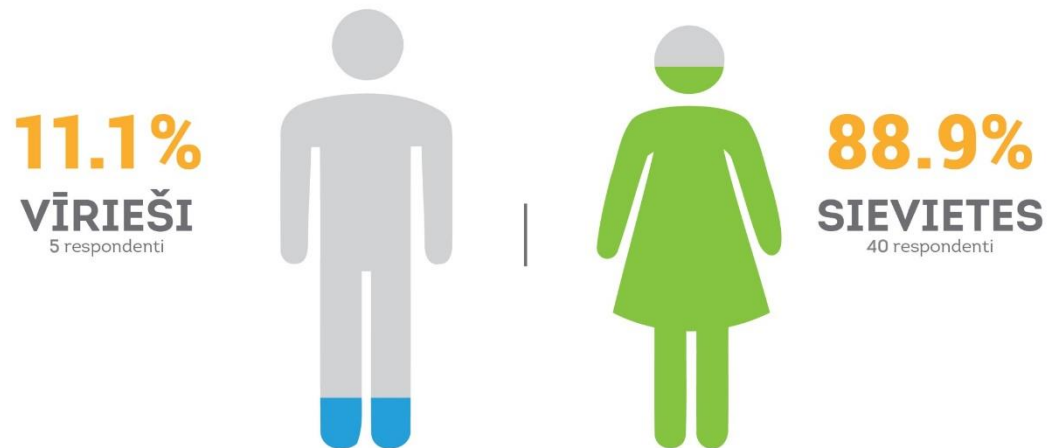
«Psihologu vērtību profils»

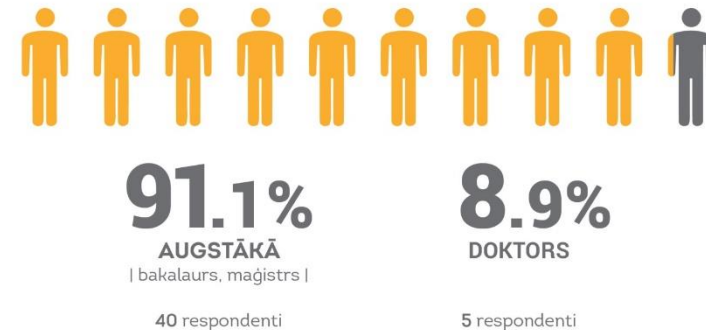
Psihologu vērtību profils (1)

- Pētījuma dalībnieki – 45 psihologi.
- Vecumā no 25 līdz 66 gadiem ($M = 41,09$; $SD = 11,15$).

DZIMUMU SADALĪJUMS

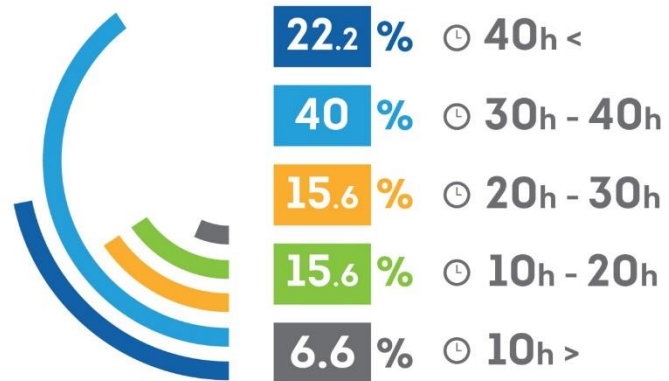
PĒTĪJUMA DALĪBNIKU IZGLĪTĪBA

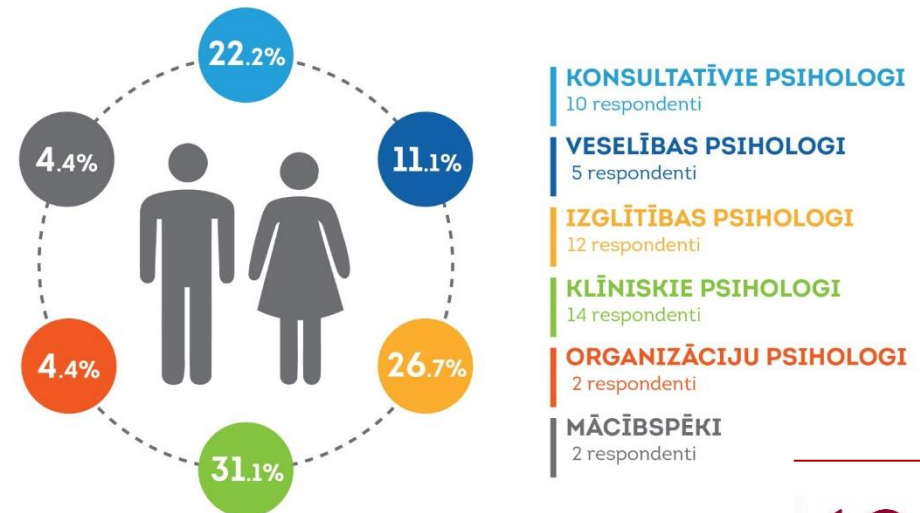
Psihologu vērtību profils (2)

- Profesionālās darbības stāžs psihologa profesijā $M = 11,78$ gadi

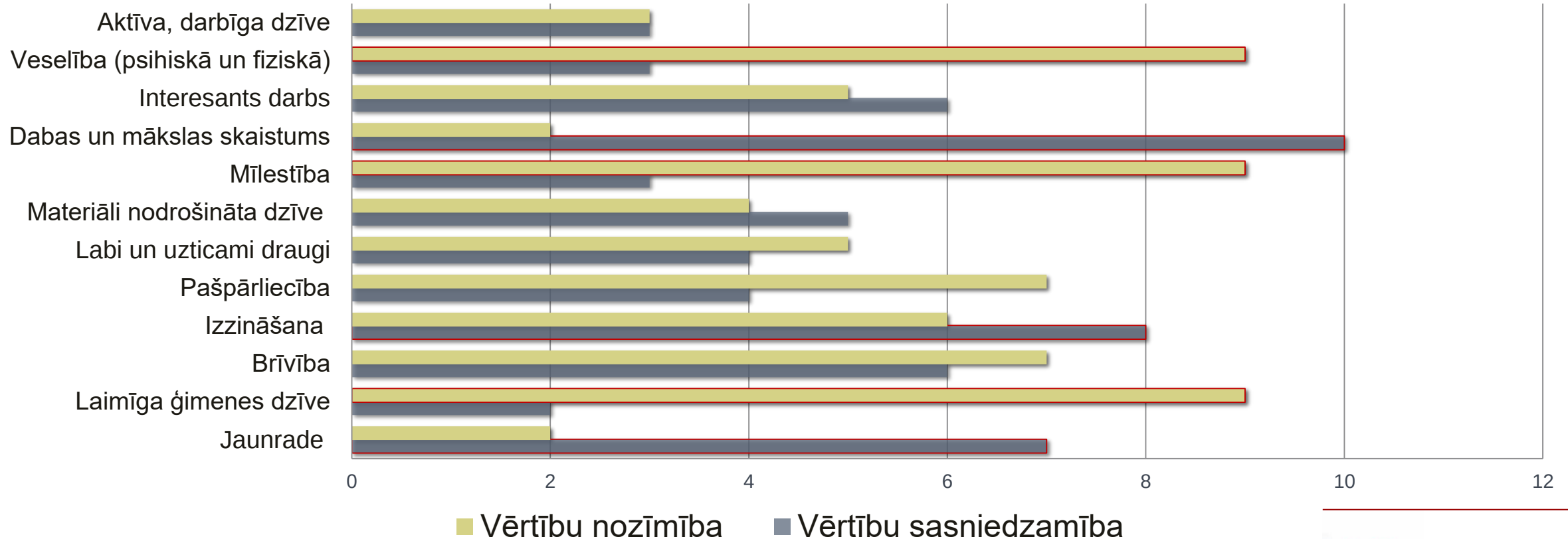
SLODZE NEDĒĻĀ

PROFESIONĀLĀS DARBĪBAS JOMAS

Psihologu vērtību profils (3)

Vērtību pētniecība

- Profesionālo vērtību pētīšana.
- Personīgo un profesionālo vērtību konfliktu pētīšana.
- Dažādu specialitātes jomu pārstāvju vērtību pētīšana (Ļevina, Mārtinsone, b.g.).
- Starpkultūru konteksta pētījumi par vērtībām (*Shwartz*, 2006, 2014).
 - *Journal of cross-cultural psychology*
 - *International Journal of Psychology*
 - *Online Readings in Psychology and Culture*
- Vērtību un personības iezīmju pētīšana (*Roccas et al.*, 2002).
- Iekšējo vērtību konfliktu/vakuumu pētniecība.

Praktiskais pielietojums

- Vērtību sistēmas izpēte ļauj domāt par galvenajiem vadmotīviem.
- Vērtību izpēte var palīdzēt skaidrot rīcības.
- Iekšējie konflikti/vakuumi – cēloņi seku izpētē.
- Vērtību sistēmas integritāte – harmonijas rādītājs.
- Vērtības – personības izpratne.
- Vērtību pētniecība organizācijas līmenī.

**«Open your arms to change,
but don't let go of your values»**

/Dalai Lama/

